SIEO
Stichting Innovatie Economie-Onderwijs

WERKVORM 'ULTIMATUM-GAME'

De ultimatumgame is een beroemd economisch experiment dat het vak op de grondvesten deed trillen. Het gedrag van de spelers in het spel voldeed op geen enkele manier aan het gedrag dat de homo economicus zou laten zien. Het doen van dit experiment is dan ook een goede start van het keuzekatern Economie en ethiek.

BENODIGDHEDEN

- Tien losse euromunten of tien munten van 50 eurocent
- Invulformulier verdeling
- Envelop

15 minuten

INSTRUCTIE/WERKWIJZE

Stuur voordat je iets zegt over het experiment één leerling, de beslisser, naar de gang. Als deze buiten staat, kies dan een tweede leerling uit en laat deze naar voren komen. Deze leerling, de verdeler, wordt de volgende keuze voorgelegd: ‘Je mag de tien euro’s verdelen tussen jezelf en de andere speler. Deze verdeling wordt straks aan de andere speler getoond. Wanneer deze speler de verdeling accepteert, krijgen jullie allebei de euro’s volgens de door jou voorgestelde verdeling. Wanneer de andere speler de verdeling afwijst, krijgen jullie allebei niets.’ De leerling mag even nadenken over een verdeling en noteert deze daarna op het invulformulier. Daarna wordt de leerling op de gang binnen geroepen. Hij krijgt de volgende keuze voorgelegd: ‘Voor je ligt een bedrag van € 10 verdeeld tussen jou en de andere speler. De keus aan jou is om deze verdeling te accepteren of niet. Wanneer je accepteert, dan krijgen jullie de euro’s zoals die nu zijn verdeeld. Wanneer je niet accepteert dan krijgen jullie allebei niets. Je mag niets veranderen aan de verdeling.’ De leerling maakt zijn keus. Dan worden de euro’s verdeeld of gaan terug naar de spelleider.

WERKVORM 'ULTIMATUM-GAME'

NABESPREKING

De verwachte uitkomst is dat de euro's worden verdeeld. De verdeling zal 5-5 zijn of 6-4. Bij 7-3 zou afwijzing van het voorstel kunnen volgen. Wereldwijd blijkt aanbieding 6-4 meestal geaccepteerd te worden en 8-2 meestal niet. Test dit in de klas door de vraag te stellen wie 6-4 zou accepteren en wie 8-2. Laat een aantal leerlingen reageren op de stelling dat zelfs de scheve verdeling 9-1 een verbetering van de beginsituatie is. Een euro extra is immers mooi meegenomen. De discussie is dan ook waarom dit in de praktijk niet voorkomt. Laat tot slot een filmpje over het ultimatumgame zien:

https://youtu.be/S_q7CqElaSk

VARIANTEN

Het gebruik van geld in de les is niet voor elke docent haalbaar. Je kunt daarom ook bonuspunten of deelbaar snoep (pepernoten/M&M's) gebruiken in plaats van geld. Je kunt ook al je leerlingen het experiment laten doen. Hierbij stuur je de helft van de leerlingen naar de gang. De leerlingen die in het lokaal blijven krijgen ieder een envelop en een verdelingsformulier. Vervolgens gaat het experiment hetzelfde als bij de klassikale demonstatie. Dit filmpje laat zien hoe dat in zijn werk kan gaan:

https://youtu.be/_MgMpLTtJA0